



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและความเจริญ ก้าวหน้าของประเทศไทย โดยเฉพาะประเทศไทยที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย ปัจจุบันมีใน การพัฒนาดังกล่าว ที่ศึกษา กำลังคนและคุณภาพของคน การศึกษาพัฒนา กำลังคนและสร้างคนให้มี คุณภาพที่ต้องอาศัยการศึกษา เพื่อการศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวพันกับการพัฒนาด้าน ต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคมโดยส่วนรวม (ธิธาร ศรีสุวรรณ 2518: 1) ตั้งแต่ บุญถิน อัตถากร (2514: 12) ได้กล่าวไว้ว่า "ความเจริญก้าวหน้า ความผาลุกสมูรณ์ และความ มั่นคงของประเทศไทยยังอยู่กับการศึกษาของคนในชาตินั้น" ซึ่งหมายความว่าหากประเทศไทยได้ ผลเมืองมีระดับการศึกษาสูง ที่ยอมจะทำให้การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมบรรลุ เป้า - หมายที่วางไว้

การศึกษาเพื่อสนับสนุนความต้องการดังกล่าว ในการศึกษาในระดับประเทศ ศึกษานักวิชาเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ต้องการวางแผน ศึกษาให้กับเยาวชนไทยทุกคน โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และ สร้างเอกภาพของชาติ ตั้งจะเห็นได้จากการแนวการศึกษาสู่ตรัสระบบที่ต้องการวางแผน สร้างและพัฒนาเชิงตัวของประเทศไทยให้มีความลุขและอยู่ติดกันดี มีความล้ำนำในการเป็นไทย รักสัก พึ่งตนเอง มีความศรัทธา มีลัทธิ ร่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนการปรับตัวในสังคม เน้นสักษณะนิสัย เช่น ขยาย อดทน ซื่อสัตย์ ประหมัด และมีระเบียบวินัย เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: ๘) บุคคลสำคัญที่จะทำให้การศึกษาในระดับนี้เป็น กิจกรรมสังคมตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ศึกษา ครุ นั่นเอง เพื่อครุเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และ เป็นผู้สืบทราบจากที่สุดที่จะทำให้ เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาระบบทามที่ต้องการ ตั้งที่บุญยิ่ง ไชยโกษ (2511: 10) กล่าวไว้ว่า "ครุมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เจริญ่องค์การทุกด้าน"

พึงใจ สินธุวนันท์ ประดิษณ์ อุปรมย์ และสัตดาวรรณ ภัณฑสุวรรณ (2519:

8-25) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนว่า "หมายถึงพฤติกรรม การสอนที่ครูแสดงออกในชั้นเรียน ซึ่งได้แก่บุคลิกภาพ เทคนิคการสอน การสร้างทัศนคติของนักเรียนต่อครู และการสื่อสารท้องเรียน" ซึ่งถ้าครูมีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมล้วนต่อครู แล้วความต้องการและความสนใจของนักเรียน ก็จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ รักใคร่และศรัทธาในตัวครู ฉันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายงานการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520: 83) ได้กล่าวไว้ว่าอนหนึ่งว่า "คุณสักษณะของครูมีล้วนที่วายลับลุ่นให้นักเรียนตั้งใจเรียนและมีผลลัพธ์ทางการเรียนสูง" ทั้งนี้ เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลให้มีอิสระใจเต็ก เต็กจะให้ความเคารพนับถือครูอยู่แล้วโดยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเต็กในชั้นเรียน (สมบูรณ์ ขาวัญญ์ 2512: 15-18) ครูจะมีความล้ำคุณต่อการเรียนรู้ของเด็กมากถ้าครูได้รับการสอนที่มีประสิทธิภาพแล้ว การเรียนการสอนก็ย่อมจะขาดประสิทธิภาพไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาสังคมอยู่ว่า ครูที่มีประสิทธิภาพมีความล้ำคุณอย่างไร คำตอบก็คือ ต้องเป็นครูขั้นอาชีพเข้มเติบโตเป็นอาชีพสำเร็จ ๆ เช่น เป็นแพทย์หรือนักกฎหมาย หากแพทย์วินิจฉัยโรคและวางแผนยาไข้ดี ก็อาจทำให้คนไข้เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต นักกฎหมายพิจารณาคดีแพ่ง อาชญากรรม อาชญากรรมที่มีความรุนแรง ล้วนต้องมีความล้ำคุณ ต่อเต็กยิ่งกว่าอาชีพเหล่านั้น เพราะถ้าครูสอนโดยให้ตัวอย่างหรือแนวคิดที่ไม่ดีแก่เต็ก สิ่งเหล่านั้นจะแฝงอยู่ในความทรงจำของเต็กตลอดไป ดังนั้น ครูจะต้องมุ่งสอนให้เต็กมีความรู้ความเข้าใจ มีนิสัยและทัศนคติที่สอดคล้องตามลักษณะทางทัศนคติของเด็ก เพื่อเต็กจะได้ใช้เป็นเครื่องมือดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาชีวิตของตนเองตามแนวทางที่ถูกต้อง (เกรียง เวียมลากุล 2512: 5) นั่นคือ ครูจะต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งหมายถึง ครูจะต้องฝึกหัดภูมิปัญญาในด้านการสอนให้ตัวเองเข้าใจศิริวิทยาการเรียนรู้และศิริวิทยาพัฒนาการของเด็ก ต้องรู้สึกสัมพันธ์ทางการค้าในชั้นเรียน เพื่อล่วงเลื่อมการเรียนรู้ของเต็ก ต้องเข้าใจริบประเมินผล และสื่อสารกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม ฯลฯ เป็นต้น ถ้าพฤติกรรมการสอนของครูล้วนต่อครู ทั้งการสอนและการและความต้องการของเต็ก ก็จะทำให้ผู้เรียนประลับความสำราญในการเรียน ดังข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (2525: 70) คือ "สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การสอนประลับผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและตัวผู้เรียน ทั้งจะต้องฟังนาบุคสิกภาพและความลามารถของตนให้ไว้ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน"

รู้สัก เสอกและปรับปรุง เทคนิคและวิธีล่อนให้เหมาะสมสู่มาตรฐานสากลตัดแปลงแก้ไขวิธีล่อน โดยใช้หลัก ๆ นี้ ดังนี้ จึงจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจไม่เบื่อหน่าย" เกี่ยวกับสิ่งผลกระทบทางการล่อน ศึกษาของครูนั้น ผิงใจ สินราวนนก และคณะ (2519: 23) ได้ให้ความเห็นว่า ครูจะต้องมี ทักษะในเรื่องต่อไปนี้

1. ทักษะการใช้เวลา ศิริยาท์ทักษะ
2. ทักษะ การใช้คำถ้า
3. ทักษะการเล่นริมกำลังใจ
4. ทักษะการใช้อุปกรณ์
5. ทักษะการเร้าความสนใจ

ดังนั้น ผู้ที่เป็นครูสังต้องศึกษาให้ทราบว่า พฤติกรรมการล่อนได้ที่ควรจะนำมาใช้ใน การล่อนให้มีนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด และพฤติกรรมใดที่ควรละเว้น ดังที่ ชุมสัน อุนวิจิต (2518: 39) บุญนา ตรีบูลัง (2522: 60-63) บัวบุชา ชื่อตระ (2512: 64-69) ชลธ วงศ์แล้ว (2522: 60-61) และกองวิทยาทางการศึกษา กรมวิชาการ (2518: 8-13) ได้กำหนดการวิสัยพบร่วมกันว่า ในปัจจุบันครูยังใช้วิธีล่อนไม่ต่างไปจากกอดดี พฤติกรรมที่เกิดขึ้นล้วนใหญ่ เป็นการบรรยายหรืออภิปรายของครู โดยเฉพาะการบรรยายเนื้อหาเป็นพฤติกรรมที่ครูใช้เวลา มากที่สุด ล้วนพุ่งเป้าหมายที่ลูกศิษย์ แต่เด็กมีความรู้ทักษะและเจตคติที่เพิ่ง pragmatism คุณไม่ค่อย ใช้ ดังที่ระบุ รุษลักษณ์ (2520: 54) กองการประถมศึกษา กรมล้านนาศึกษา (2522: 17- 20) และลุยชา (Luisa 1978: 4602A) ได้กำหนดการวิสัย พบร่วมกันว่า ครูจะไม่ค่อยให้นักเรียนได้สังสรรค์กัน แต่เด็กมีความคิดเห็น และทำกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนจะมีหน้าที่เป็นเพียง ผู้ฟัง ลอกสิ่งที่ครูพูด ครูบอก และวานนำไปท่องจำ เพื่อเตรียมพร้อมล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการสอนตามสิ่งที่ ครูบรรยายเท่านั้น พฤติกรรมการล่อนเช่นนี้เป็นการล่อนที่ขาดประสิทธิภาพ ย่อมเป็นผลให้นักเรียนที่จบการศึกษาขาดคุณภาพด้วย และดังว่าพฤติกรรมการล่อนของครู เป็นสิ่งสังคมที่ มีวิธีการ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนั้น เจตคติของนักเรียนที่มีต่อครู ก็มีวิธีการต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และทำให้การสังเคราะห์ การล่อนการล่อนคำแนะนำไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ดัง เช่น รูป (Peng 1978: 76-79) ได้กล่าวไว้ว่า "พฤติกรรมที่ตอบอุ่นและเมตตาของครูจะช่วยให้เด็กนิยมใน

ตัวครูและชีวประยุกต์ยังชื่น" เจตคติของนักเรียนที่มีต่อครูสิงล์ผลไปถึงผลลัพธ์ทางการเรียน เพราะเมื่อนักเรียนมีเจตคติที่ต่อครูแล้ว ก็จะทำให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้อยากเห็นในเรื่องที่ครูสอน มีความเอาใจใส่ในการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้เข้าเกิดความพอดี และรู้สึกว่าการเรียนเป็นของลับๆ น่าสนใจ และเมื่อเกิดความพอดีในสิ่งที่เรียน ก็ยอมจะขวนขวยพยายามค้นคว้าหาความรู้ เตรียมพร้อมที่จะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ให้ผ่านไปด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หลังจาก ผลเนื่องมา (2526: 44) กล่าวว่า "การที่ครูจะเข้าถึงความลับใจและความต้องการของนักเรียนนั้น ครูจะต้องมีความใกล้ชิดกับนักเรียน มีความเป็นกันเอง โดยพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น ครูพึงตระหนักรู้ว่า เด็กมีความรู้สึกไว้ที่จะรับความรักหรือความไม่ไว้ด้วยของครู ถ้าครูลูบหงส์หรือโอบไหล่ เด็กบ้าง เป็นครั้งคราวโดยที่ครูไม่จำเป็นต้องพูดอะไรเลย เด็กจะรู้สึกอบอุ่นและรู้สึกใกล้ชิดลึกซึ้งกันมาก กับครู และพร้อมจะเปลี่ยนพฤติกรรมตามแนวที่ครูเล่นออกแบบ" ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กมีความตั้งใจเรียน มีเจตคติที่ต่อครู ต่อโรงเรียน ที่จะนำมาซึ่งสัมฤทธิผลทางการเรียนของเด็กสูงยิ่ง ชาเลคตี้ และแอทวูด (Schlechty & Atwood 1978: 23-24) ก็ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย นักเรียนจะเชื่อถือคำแนะนำของครูที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ และนักเรียนจะทำให้ครูเข้าใจว่า เขายังต้องการและลับใจวิธีการใด" ในทางตรงข้ามหากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไม่ตกลงใจ ให้ผลการเรียนต่ำลง ดังผลการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย สtru ปว่า "ครูในปัจจุบันไม่ใกล้ชิดกับนักเรียนเท่าที่ควร ครูขาดความรับผิดชอบต่อเด็ก ครูไม่มีวิญญาณความเป็นครูเพียงพอ ครูมักล้นใจเด็กที่เรียนเก่งและขาดความลับใจเด็กที่เรียนอ่อน ทำให้เกิดปัญหาระหว่างครูกับเด็ก เด็กไม่รักครู ไม่รักโรงเรียน ที่เป็นผลทำให้ความลับใจการเรียนลดลง" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520: 28-29) ประลักษณ์ มาลาภูล ณ อยุธยา (2506: 66-70) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่า "เมื่อใดก็ตามที่นักเรียนเกิดความรู้สึกว่า ครูยอมรับในตัวเขาระบุความรู้สึกตัวของเขามาก นักเรียนบ่อมพร้อมมากขึ้นที่จะให้ความร่วมมือกับครูที่จะยอมรับความช่วยเหลือหรือคำแนะนำตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องการเรียนมากขึ้น ยิ่งนักเรียนจะเกิดความรู้สึกตั้งกล่าวไว้ได้นั้น ครูและนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน" และจากการศึกษาของนลินี รัตน์ (2509: 62-65) พบว่า "ความสัมพันธ์ที่ระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้

ครูต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียน ต้องคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ฉันกับเพื่อนกับนักเรียน ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก นอกจากนั้นครูจะต้องไม่มีความรู้สึกว่าตนอยู่เหนือนักเรียน ต้องไม่มีดุลยภาพ และมีท่าศรีษะกับนักเรียน"

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของครูและเจตคติของนักเรียนซึ่งต่อครูเป็นสำคัญ ผู้รับเชื่อว่า พฤติกรรมของครูมีผลต่อนักเรียนมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านสัมฤทธิผลทางการเรียนหรือทางด้านเจตคติของนักเรียน ซึ่งมีความสัมภัยใจอย่างคึกคักว่า พฤติกรรมของครูในลักษณะใดที่ก่อให้เกิดความประทับใจในนักเรียนทั้งทางด้านบวกและด้านลบ คำอธิบายได้จะสามารถใช้เป็นแนวทางแก่ครูในการปฏิบัติงานต่อนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน วิถีการสอน การศึกษาพฤติกรรมครูโดยใช้คритิกิลิมิเต็ด (Critical Incident Technique) นี้ นับเป็นเทคนิคที่น่าสนใจ และยังไม่เคยมีใครใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษามาก่อน หากเทคนิคนี้ใช้ได้ผลในการวิจัยนี้ วงการศึกษาคงจะได้ริการที่เหมาะสมในการหาข้อมูลจากนักเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนขึ้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประทับใจในทางบวกและทางลบ โดยใช้คритิกิลิมิเต็ด (Critical Incident Technique)
- เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนข่ายประทับใจและนักเรียนหญิงประทับใจทั้งทางบวกและทางลบ

ขอบเขตของการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่างประจำปีที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนขั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่สอง ปีการศึกษา 2526 จำนวน 8 เขต 24 โรงเรียน รวม 192 คน

2. การวิสัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับ พฤติกรรมของครู โดยใช้คริทิกิเคลล อินซีเดนต์เทคโนโลยี (Critical Incident Technique) และการสัมภาษณ์

ข้อตกลง 1 จึงดังนี้

1. การวิสัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากบันทึกเหตุการณ์ของนักเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ริจิสต์อ่า ผู้บันทึกเหตุการณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนตอบด้วยความจริงใจ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบบันทึกเหตุการณ์พร้อมตัวอย่างและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่เข้าใจได้ เพาะได้ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิและได้ผ่านการทดลองจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ

ความสำคัญของการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นข้อมูลจากภาระรับรู้ของเด็ก เก่าแก่นั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ครู หมายถึง ข้าราชการครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. พฤติกรรมครู หมายถึง การกระทำ รวมทั้งท่าทีที่ครูแสดงออกให้นักเรียนสามารถสังเกตเห็นได้ในชั้นเรียนทั้งในด้านบุคลิกภาพ เทคนิคการสอน การจัดสภาพห้องเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน เป็นต้น
3. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2526 ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
4. คริทิกิเคลล อินซีเดนต์เทคโนโลยี (Critical Incident Technique) หมายถึง เทคนิคในการร่วมพูดคุยธรรมชาติกรรมจากประสบการณ์ หรือเหตุการณ์สำคัญที่บุคคลได้พบด้วยตนเอง หรือหันสังเกตได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า และร่วมร่วมกันทบทวน ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน ของครู วิธีสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครุกับนักเรียน จากบทความและงานวิจัยในเอกสาร หนังสือ และรายงานวิจัยต่าง ๆ

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิสัย 2 แบบ คือ แบบบันทึกเหตุการณ์และแบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้รับผิดชอบแบบบันทึกเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Report Form) เพื่อให้นักเรียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนเองได้รับความประทับใจที่สุด จากเหตุการณ์ที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับครูทั้งด้านบวกและด้านลบ และสร้างแบบบันทึกการสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์นักเรียน

2.2 นำแบบบันทึกเหตุการณ์และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ไปใช้ทั้งหมด 5 ท่าน ตรวจและพิจารณาความเหมาะสมล่วงมาในกรณีใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศิษย์ที่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อถูกความเข้าใจทางภาษาแล้วนำมาปรับปรุงให้ล้มเหลวเสียทีเดียว

3. นำแบบบันทึกเหตุการณ์และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก 8 เขต ใน 24 เขต เขตละ 03 โรงเรียนโรงเรียนละ 8 คน รวม 192 คน โดยผู้รับผิดชอบแบบบันทึกข้อมูลตัวยัตน์เอง

4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ เพื่อจัดคุณลักษณะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่นักเรียนประทับใจ ทั้งด้านบวกและด้านลบต่อไป

ประโยชน์สำคัญที่คาดว่าจะได้รับจากการวิสัย

1. ได้ทราบสังคมและพฤติกรรมของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่นักเรียนประทับใจทั้งด้านบวกและด้านลบ

2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการปฏิบัติตนหรือปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับอาชีพครู

3. ได้กรณีตัวอย่างเรื่องต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ครูได้ตระหนักรึงผลของพฤติกรรมครูที่มีต่อนักเรียน สำหรับกรณีตัวอย่างที่ได้ สามารถนำไปใช้เป็นกรณีตัวอย่างในการฝึกและอบรมครูของหน่วยศึกษาธิค์ และผู้บริหารการศึกษาได้ด้วย